

Міністерство освіти і науки України

**Український педагогічний університет імені Михайла Драгоманова
(Україна)**

Uniwersytet WSB Merito Chorzów (Польща)

Wyższa Szkoła Lingwistyczna w Częstochowie (Польща)

Państwowa Akademia Stosowanych w Chełmie (Польща)

**Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Instytut Pedagogiki
(Польща)**

Національний авіаційний університет (Україна)

**Кам'янець-Подільський національний педагогічний
університет імені Івана Огієнка (Україна) Інститут проблем
виховання НАПН України**

**«СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА: ВИКЛИКИ ЧАСУ»
присвячена 190-річчя УДУ імені Михайла Драгоманова**

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції

Київ, 24 квітня 2024 р.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
факультету соціології та соціальної політики Українського державного
університету
імені Михайла Драгоманова
(протокол № від року)*

Редакційна колегія:

- Віктор АНДРУЩЕНКО* доктор філософських наук, професор,
дійсний член НАПН України, член-
кореспондент
НАН України,
заслужений діяч науки і техніки України,
ректор Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова
- Григорій ТОРБІН* доктор фізико-математичних наук, професор, проректор
з наукової роботи Українського державного
університету імені Михайла Драгоманова
- Ростислав ДРАПУШКО* кандидат філософських наук,
професор, проректор з науково-
педагогічної роботи (адміністративно-
господарської діяльності) Українського
державного університету імені Михайла
Драгоманова
- Володимир ЛАВРИНЕНКО* кандидат філософських наук, професор,
проректор з міжнародних зв'язків Українського
державного
університету імені Михайла Драгоманова
- Роман ВЕРНИДУБ* доктор фізико-математичних наук, професор,
проректор з навчально-методичної
роботи Українського державного
університету імені Михайла Драгоманова
- Алла ЯРОШЕНКО* доктор філософських наук, професор, декан

- Тетяна ГОЛУБЕНКО* Факультету соціології та соціальної політики
Українського державного університету імені
Михайла Драгоманова
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
соціальної освіти та соціальної
роботи,
заступник декана з наукової роботи та
міжнародних зв'язків факультету соціології та
соціальної політики УДУ імені Михайла
Драгоманова
- Василь КАРИЧКОВСЬКИЙ* доктор педагогічних наук, професор кафедри
позашкільної освіти факультету соціології та
соціальної політики УДУ імені Михайла
Драгоманова
- Дар'я БИБИК* доктор філософії в галузі соціальної роботи,
доцент кафедри соціальної освіти та соціальної
роботи факультету соціології та соціальної
політики УДУ імені Михайла Драгоманова
- Микола БУЛАТЕВИЧ* кандидат соціологічних наук, доцент кафедри
соціології та публічних комунікацій факультету
соціології та соціальної політики УДУ імені
Михайла Драгоманова
- Марина СОЛЯНИК* кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри соціальної освіти та соціальної роботи
факультету соціології та соціальної політики
УДУ імені Михайла Драгоманова
- Андрій ЗАМОЖСЬКИЙ* викладач кафедри соціальної політики
факультету соціології та соціальної політики
УДУ імені Михайла Драгоманова
- Наталія ПОЛУЙКО* голова Студентського наукового товариства
Факультету соціології та соціальної політики
Українського державного університету імені
Михайла Драгоманова

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА: ВИКЛИКИ ЧАСУ: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, що присвячена 190-річчя УДУ імені Михайла Драгоманова (24 квітня 2024 року). Київ: Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2024, 115 с.

У збірнику подано тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА: ВИКЛИКИ ЧАСУ», в яких висвітлюються результати досліджень науковців та практиків щодо актуальних питань соціальної політики, соціальної роботи, соціальної педагогіки, позашкільної освіти, соціології, сучасних концепцій, технологій, стратегій в умовах сьогодення в Україні.

Матеріали опубліковано в авторській редакції. Відповідальність за зміст, достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники та/або рецензенти, які рекомендували матеріали до публікації.

СЕКЦІЯ 7. СОЦІАЛЬНА ЗГУРТОВАНІСТЬ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Заможський Андрій Борисович

асистент кафедри соціальної політики факультету соціології та соціальної політики УДУ ім. Михайла Драгоманова
<https://orcid.org/0000-0001-7045-7231>

ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНОСТІ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ

Феномен соціальної згуртованості, на сьогодні є одним з головних напрямків дослідження суспільства в багатьох державах та державних об'єднаннях. Дослідження соціальної згуртованості проводять як окремі дослідники, так і різноманітні фонди, як державні установи, так і Організація Об'єднаних Націй. Більшість досліджень стверджують, що Соціальна згуртованість населення кожної країни є центральною для її постійного та багатовимірного розвитку. Дискурси, що оточують соціальну згуртованість, пропонують численні концепції, головним чином, з точки зору соціального, економічного, культурного та політичного виміру згуртованості.

В Україні, також, проводяться дослідження соціальної згуртованості, як різними дослідниками, так і за різними методологіями. Зокрема за допомогою проектів Еразмус+, що реалізувалися в українських університетах, зокрема, в НПУ ім. М.П. Драгоманова та наразі реалізуються в УДУ імені Михайла Драгоманова[1]

Дослідження соціальної згуртованості та сталого розвитку освітніх спільнот почалися ще в процесі виконання науково-дослідної теми «Концептуальні засади когнітивних технологій в освіті». Саме тоді було впроваджено емпіричні методи дослідження когнітивних технологій – це були фасилітаційні сесії, тренінгові модулі (за методичними вказівками Програми «Активні Громадяни» Британської Ради в Україні). Досвід участі НПУ ім. М.П. Драгоманова як партнера цієї програми дав значний поштовх в напрямку розвитку практичної методології розвитку соціальної згуртованості, а також інших важливих ціннісно-орієнтованих компетенцій. Методологію дослідження також посилив досвід практичної роботи з громадами, яку проводила професор

М. Нестерова – координатор Модуля Жана Монне «Розвиток соціальної згуртованості в освіті та врядуванні: Європейські студії» (SCEGES)[2].

Методика дослідження «Social Cohesion Radar», розроблена міжнародним Фондом Bertelsmann (нім. Bertelsmann Stiftung) – дозволяє досліджувати спільноти різних рівнів.

Професором Нестеровою М.А. доцентом Деліні М. М. та здобувачем Заможським А.Б. в 2019-у році був розроблений опитувальник та проведено дослідження спільноти НПУ ім. М.П. Драгоманова.

«Social Cohesion Radar» розглядає соціальну згуртованість як три домени: Соціальні відносини; Пов’язаність; Орієнтація на загальне благо.

Де кожен домен поділяється відповідно:

Соціальні відносини	Пов’язаність	Орієнтація на загальне благо
Соціальні межі	Ідентифікація	Солідарність і
Віра в людей	Довіра до інститутів	взаємодопомога
Прийняття інакшості	Сприйняття справедливості	Повага до соціальних норм
		Громадянська залученість

В подальшому, під час впровадження проекту напряму Жана Монне Кафедра Жана Монне «Соціальні та культурні аспекти Європейських Студій» (SCAES)620635-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-CHAIR та проекту Жана Монне «Європейські цінності різноманіття та інклюзії для сталого розвитку» (EVDISD) 620545-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-PROJECT за підтримки Національного Еразмус+ Офісу в Україні, були проведені опитування рівня соціальної згуртованості під час різних освітніх заходів. Отримані результати можна викласти у наступну таблицю:

Домен та Сфера	Рік дослідження	2019 р. НПУ ім.М.П.Драгоманова [2]	2020 р. Університети України [3]	2022 (січень) Зимова школа SCAES [4]	2022 (червень) Університети України [4]	Учасники зимової школи SCAES або Літньої школи EVDISD	Не приймавші участь у заходах SCAES або EVDISD
	Кількість опитаних	112 осіб	346 осіб	207 осіб	363 особи	128 осіб	235 осіб
Соціальні зв'язки		3,71	3,61	3,98	3,70	4,16	3,42
Віра в людей		3,81	3,75	3,94	4,01	4,05	3,99
Прийняття інакшості		4,28	3,98	4,45	4,22	4,34	4,15
СОЦІАЛЬНІ ВІДНОСИНИ		3,93	3,78	4,12	3,98	4,18	3,85
Ідентифікація		2,99	3,11	3,10	3,14	3,37	3,02
Довіра до інститутів		3,43	3,39	3,82	3,73	4,02	3,57
Сприйняття справедливості		2,76	2,84	2,77	2,76	2,84	2,70
ПОВ'ЯЗАНІСТЬ		3,06	3,12	3,23	3,21	3,41	3,10
Солідарність і взаємодопомога		3,67	3,58	3,97	3,90	4,10	3,76
Повага до соціальних норм		3,64	3,61	4,14	4,02	4,20	3,92
Громадянська залученість		2,40	2,73	2,45	2,45	2,76	2,27
ОРІЄНТАЦІЯ НА ЗАГАЛЬНЕ БЛАГО		3,24	3,31	3,52	3,46	3,69	3,32

Зокрема можна виділити те, що рівень соціальної згуртованості тих, хто відвідував заходи вказаних проєктів до опитування, показували рівень вище тих, хто не був присутній на заходах раніше. Це показує те, що, на рівень соціальної згуртованості можна вливати і його підвищувати.

Тому так важливі на сьогодні, в умовах повномасштабного вторгнення військ РФ в Україну, як самі дослідження, так і заходи спрямовані на розвиток соціальної згуртованості, адже саме соціальна згуртованість визначає таку важливу тенденцію, яка проявляється сильніше в кризові стани – об'єднання, приналежність до чогось більшого. Також її можна вважати запорукою стійкості, яку так потребує наше суспільство, зокрема, освітньої спільноти [2].

ЛІТЕРАТУРА:

1. **НЕСТЕРОВА М., АТНАЖЕВА Л., ЗАМОЖСЬКИЙ А.** (2023). Соціальні інновації та управління різноманіттям у співпраці університетів та громад. Вища освіта України. № 1. С. 47–53. DOI 10.32782/NPU-VOU.2023.1(88).06
2. **НЕСТЕРОВА, М., ДЄЛІНІ, М., ЗАМОЖСЬКИЙ, А.**(2019). Соціальна згуртованість університетської спільноти. Вища освіта України. № 3, 42–50
3. **Denys SVYRYDENKO, Marja NESTEROVA, Maryna DIELINI** (2022) Changes in social cohesion in the university community in the context of crisis phenomena in society. Baltic Journal of Economic Studies, Vol. 8 No. 3, DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2022-8-3-185-196> ¶
4. **НЕСТЕРОВА М., ДЄЛІНІ М., ЗАМОЖСЬКИЙ А.** Соціальна згуртованість університетської спільноти // Вища освіта України. 2020. № 3. С. 42–51 DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-VOU.2020.3\(78\).6](https://doi.org/10.31392/NPU-VOU.2020.3(78).6)